

Daar Heb Jij Niets Mee te Maken!

Longitudinale Relaties Tussen Privacyschending en Ouder-Adolescentconflict

Loes Keijsers, Skyler Hawk, Bill Hale, en Wim Meeus (Universiteit Utrecht)

URN:NBN:NL:UI:10-1-100827

Samenvatting

Het reguleren van de grenzen van privacy tussen jongeren en ouders is moeilijk, aangezien jongeren steeds trachten de grenzen van hun privé-domein te verruimen. Als jongeren het idee hebben dat hun ouders de privacygrenzen overtreden kan dit leiden tot conflicten, maar een hoger niveau van conflicten zou er ook aan kunnen bijdragen dat jongeren een toenemend gevoel hebben van privacyschending. Deze multi-informant longitudinale studie ($N = 309$) onderzocht relaties tussen percepties van privacyschending en het niveau van ouder-kindconflict in de adolescentie. Bidirectionele relaties werden aangetoond. Privacyschending voorspelde hogere niveaus van ouder-kindconflict over tijd, en conflicten voorspelde ook gevoelens van privacyschending. De richting van deze effecten varieerde tussen de metingen en de verschillende informanten voor ouder-kindconflict (vader, moeder, of kind). Bevindingen worden bediscussieerd vanuit het idee dat er mogelijk een functionele rol is voor conflicten in de ouder-kindrelatie, omdat het aandacht kan vestigen op het overtreden van privacy grenzen, maar dat conflicten niet erg effectief zijn in het reduceren van toekomstige gevoelens van privacyschending.

In gezonde familierelaties houden familieleden rekening met elkaars' behoeften aan privacy. Wat wel en niet privé is, en waar dus de privacygrenzen liggen, is echter niet altijd even duidelijk. Vooral in de adolescentie kan dit een lastig punt zijn binnen ouder-kindrelaties. Jongeren vinden dat ouders steeds minder recht hebben om alles te weten over hun vrijetijdsbesteding en vriendschappen (Laird, Pettit, Dodge, & Bates, 2003) en jongeren hebben ook steeds meer behoefte aan privacy (Petronio, 2002). Ouders en jongeren hebben bovendien vaak verschillende verwachtingen over waar de grenzen van het privé-domein

■ Correspondentieadres: l.keijsers@uu.nl

van het kind zouden moeten liggen (Laursen & Collins, 2004; Collins et al., 1997; Petronio, 1994; Smetana, 1989; Smetana & Asquith, 1994). Het kan ingewikkeld zijn om hierover te onderhandelen (Petronio et al., 2004; Vangelisti & Caughlin, 1997). Als individuen verschillende ideeën hebben over het recht op privacy kunnen conflicten ontstaan (Burgoon et al., 1989; Caughlin & Petronio, 2004; Petronio, 2002, 1994). Of dit ook het geval is in de relatie tussen ouders en adolescenten, en hoe dit verband eruit ziet, is onduidelijk. Deze studie onderzoekt daarom of er longitudinale en mogelijk bidirectionele verbanden zijn tussen de perceptie van jongeren dat er een inbreuk wordt gedaan op hun privacy enerzijds en conflicten tussen ouders en adolescenten anderzijds.

Privacy en Privacyschending in de Adolescentie

Privacy is een belangrijk ontwikkelingsthema voor adolescenten. Echter, het vaststellen van de grenzen van het privé-domein kan vooral in de adolescentie complex zijn, omdat jongeren zich fysiologisch, cognitief en sociaal ontwikkelen (Caughlin & Petronio, 2004; Collins, Laursen, Mortensen, Luebker, & Ferreira, 1997; Parke & Sawin, 1979; Petronio, 1994). Jongeren krijgen meer onafhankelijkheid van ouders en tegelijkertijd meer persoonlijke eigendommen en informatie. Zo werpen jongeren bijvoorbeeld in toenemende mate fysieke barrières op (zoals gesloten deuren) en leggen ze hun ouders regels op omtrent privacy (bijvoorbeeld, kloppen) (Parke & Sawin, 1979; Petronio, 1994). Ook hebben jongeren in toenemende mate geheimen voor hun ouders in de adolescentie (Keijsers, Branje, Frijns, Finkenauer & Meeus, 2010a). Om deze nieuwe verworvenheden te bewaken creëren jongeren privacyregels (Petronio, 1994; Youniss & Smollar, 1985; Wolfe & Laufer, 1974). Zo kunnen jongeren bijvoorbeeld tegen hun ouders zeggen: "Daar heb je niets mee te maken!" Echter, dergelijke privacyregels van jongeren sluiten niet altijd aan bij de ideeën van hun ouders.

De "Communication Privacy Management" theorie (CPM; Petronio, 2002) stelt dat er een spanning bestaat tussen openheid en geslotenheid in interpersoonlijke relaties, en zo ook in ouder-kindrelaties. Om aan te geven dat jongeren bepaalde verwachtingen hebben over waar hun privacy begint en waar hun privacy ophoudt, gebruikt de CPM theorie *privacygrenzen* als metafoor. CPM stelt verder dat adolescenten bepaalde verwachtingen hebben over welke informatie onder hun eigen autoriteit valt, en jongeren eisen dus het recht op te bepalen wie toegang heeft tot deze informatie. Daarnaast beschrijft CPM hoe ouders en jongeren vaak verschillende verwachtingen hebben over de grenzen van het privé-domein van het kind (Laursen & Collins, 2004; Collins et al., 1997; Petronio, 1994; Smetana, 1989; Smetana & Asquith, 1994) en er kunnen hierdoor meningsverschillen ontstaan of de privacygrenzen moeten worden aangepast ("boundary turbulence": Petronio, 2002; Petronio et al., 2004).

Schending van privacy kan plaatsvinden als ouders informatie opeisen waarvan jongeren vinden dat het onder het privé-domein valt (en dus bin-

nen de privacygrenzen). Zo kan een moeder bijvoorbeeld vinden dat ze het recht te heeft om te weten waar haar kind 's avonds met vrienden naar toe gaat, bijvoorbeeld omdat ze dit een mogelijk gevaarlijke handeling vindt, terwijl een jongere dit als een privézaak beschouwt, en dus vindt dat het onder de eigen verantwoordelijkheid valt (Smetana & Asquith, 1994; Smetana, 1989). De consequenties van een dergelijk meningverschil over of iets hoort tot het privédoel, of tot het morele, gevaarlijke, of sociaal-conventionele domein, kunnen vervelend zijn. Als adolescent het gevoel hebben dat ouders privacygrenzen overtreden rapporteren ze bijvoorbeeld vaker symptomen van angst, depressie, en delinquentie (e.g., Hale, Raaijmakers, & Meeus, 2007; Hale, et al., in press) alsmede minder tevredenheid met de relatie met hun ouders (Petronio, 1994). Het is dus belangrijk om meer te weten over gevoelens van privacyschending in relaties van ouders met hun adolescente kinderen.

Conflicten als Privacy wordt Overtreden

Wanneer ouders het privédoel van het kind ongewenst binnentreden kunnen er fricties ontstaan rondom de privacygrenzen (Caughlin & Petronio, 2004; Petronio et al., 2004). Directe confrontatie van ouders met hun privacyschennende gedrag en het aangaan van een conflict met ouders kan een belangrijke methode zijn waarmee adolescenten het privacyschennende gedrag van hun ouders proberen aan te kaarten (Burgoon et al., 1989; Mazur & Hubbard, 2004; Petronio, 1994). Eerdere studies naar het verband tussen gevoelens van privacyschending en conflicten hebben zich echter met name gericht op de mogelijkheid dat privacyschending leidt tot conflicten (bijv., Burgoon et al., 1989; Mazur & Hubbard, 2004; Petronio, 1994).

Het omgekeerde verband zou echter ook aanwezig kunnen zijn: Conflicten tussen ouders en kinderen zouden ook gevoelens van privacyschending kunnen aanwakkeren (met alle negatieve gevolgen van dien). Het verband tussen privacyschending en conflicten zou dus bidirectioneel kunnen zijn (zie ook suggesties van Laufer en Wolfe, 1977). Ten eerste is de strijd over privacygrenzen sterk gerelateerd aan autonomie van jongeren (Newell, 1995; Petronio et al., 2004) en hangt het samen met conflicten over "wie wat bepaalt" in het leven van adolescenten (bijv., Smetana, 1989, Smetana & Asquith, 1994). Conflicten kunnen dus worden gezien als een marker voor de strijd om autonomie, en hierdoor kunnen ze een mogelijke longitudinale voorspeller zijn van latere percepties van privacyschending. Ten tweede gaan ouder-kindconflicten sterk samen met negatieve attributies naar het gedrag van ouders (bijv., Grace, Kelley, & McCain, 1993; MacKinnon-Lewis, Lamb, Hattie, & Baradaran, 2001) en ook hierdoor zouden conflicten privacyschending kunnen voorspellen. In het licht van deze eerdere studies verwachten we dat privacy schending en ouder-kindconflicten elkaar bidirectioneel voorspellen over tijd (Hypothese 1).

Sekseverschillen

De relatie die jongeren met hun vaders en moeders hebben is verschillend. Adolescenten hebben vaak hechtere relaties met moeders dan met vaders: In vergelijking met vaders, brengen adolescenten meer tijd door in gezamenlijke activiteiten en wisselen ze meer emoties uit met moeders (Steinberg & Silk, 2002; Keijsers et al., 2010b). Moeders zijn bovendien meer betrokken bij het monitoren van hun kinderen (Crouter, Bumpus, Davis, & McHale, 2005; Keijsers, Frijns, Branje, & Meeus, 2009; Keijsers et al., 2010b).

Het onderhandelen en vaststellen van privacygrenzen met vaders en moeders, en de rol van conflicten hierin, zou dus ook verschillend kunnen zijn voor vaders en moeders (Petronio, 2002). Omdat eerdere studies longitudinale verbanden lieten zien tussen actief monitoren door ouders (waarin moeders meer betrokken zijn) en percepties van privacyschending bij adolescenten (Hawk, Hale, Raaijmakers, & Meeus, 2008; Petronio, 1994), verwachten we sterkere longitudinale verbanden tussen gevoelens van privacyschending en conflicten met moeders dan met vaders (Hypothesis 2).

Tot slot is het van belang om sekse van jongeren, en specifieke ouder-kind-yades te onderzoeken (e.g., Laursen & Collins, 2004; Fincham, Beach, Arias, & Brody, 1998). Ondanks dat jongens monitoring door ouders vaker interpreteren als een privacyschending (Hawk et al., 2008) laat eerder onderzoek geen duidelijk beeld zien met betrekking tot de modererende rol van sekse in het verband tussen privacy schending en conflict. Sekse verschillen van jongeren zullen dus zonder *a priori* hypothesen worden getoetst.

Methode

Deelnemers en Procedure

Voor deze studie is gebruik gemaakt van drie jaarlijkse metingen bij 309 adolescenten en hun ouders, binnen het project *CONflict And Management Of RE-lationships* (CONAMORE). In het eerste jaar van de studie (adolescenten zaten toen in de brugklas) werden 938 vroege adolescenten en hun ouders schriftelijk benaderd voor deelname aan huisbezoeken, naast de schoolbezoeken waaraan jongeren al deelnamen. Jongeren en ouders van 401 twee-ouder gezinnen stemden hierin schriftelijk toe. Hiervan werden om financiële beperkingen op het budget van de studie 323 willekeurige families geselecteerd. Een jaar later, bij aanvang van de studie, waren er nog 309 twee-oudergezin over (149 meisjes en 160 jongens). Getrainde interviewers brachten vervolgens vanaf dit tweede jaar van de studie jaarlijkse huisbezoeken aan deze gezinnen, waarvoor de gezinnen €27 per afname ontvingen. Daarnaast namen jongeren deel aan jaarlijkse schoolafnames, waarbij jongeren € 10 voor een ingevulde vragenlijst kregen. Op de eerste meting (T1) hadden de jongeren een modale leeftijd van 13 jaar (0.3% was 11; 2.9% was 12; 72.2% was 13; 23.9% was 14; 0.6% was 15). Deelne-

mers zaten op twaalf verschillende middelbare scholen en hadden verschillende opleidingsniveaus (54% VWO, 32% HAVO, en 14% VMBO). De adolescenten uit deze steekproef ($n = 309$) verschilden niet van Nederlandse adolescenten in twee-oudergezinnen ($n = 347$) die meededen aan schoolafnamen maar niet aan gezinsbezoeken qua leeftijd ($t(645) = -1.88, p = .06$) of seksesamenstelling ($\chi^2(1, N = 656) = 0.74, p = .39$). Adolescenten in de steekproef waren wel iets hoger opgeleid dan de overige adolescenten uit twee-oudergezinnen ($\chi^2(7, N = 647) = 31.20, p = .00$). Voor de huidige studie is gebruik gemaakt van drie meetmomenten waarop zowel conflicten met ouders als gevoelens van privacy schending werden gemeten (T1: 2002; T2: 2004; T3: 2005). De vragenlijst voor privacyschending werd in 2003 niet afgenomen.

Meetinstrumenten

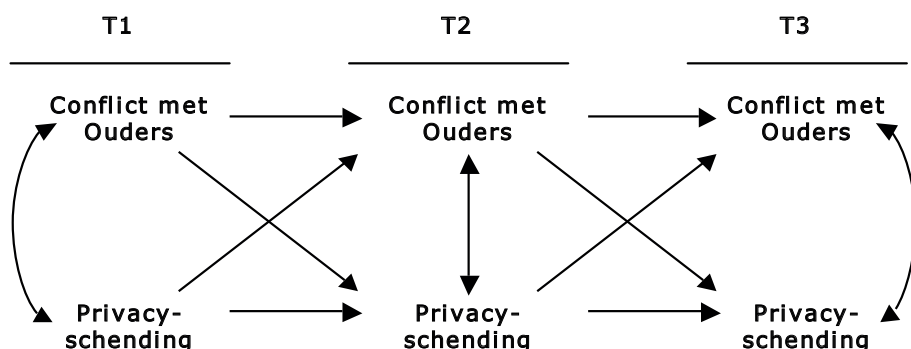
Privacyschending. Een Nederlandse vertaling van de "Intrusiveness" subschaal van de Level of Expressed Emotion (LEE) werd gebruikt (Hale, Raaijmakers, Gelsma, & Meeus, 2007) om percepties van privacyschending door ouders te meten. Deze 7-item vragenlijst met 4-punt Likertschalen (1 = *niet waar*, 4 = *waar*) werd ingevuld door adolescenten over hun beide ouders, en bevatte bijvoorbeeld de items: "Mijn ouders mengen zich ongevraagd in mijn privé zaken" en "Mijn ouders steken altijd hun neus in mijn zaken". De betrouwbaarheid van dit instrument was voldoende hoog op elke meting ($\alpha = .84/.86/.74$).

Adolescent-ouderconflict. Frequentie van ouder-kindconflict in de voorgaande week werd gemeten bij adolescenten over hun vaders en moeders afzonderlijk en bij beide ouders over hun adolescent (Laursen, 1993). De volgende instructie werd bij dit instrument gegeven: "Geef aan hoe vaak je conflicten hebt gehad in de laatste week (dus de afgelopen zeven dagen) met je moeder/vader [met uw kind] over de onderwerpen die hieronder staan." Vervolgens konden 34 mogelijke thema's van conflict worden gescoord (bijv., Te weinig of juist teveel thuis zijn; Seks, intimiteit, relaties; Privacy, alleen willen zijn) op een 5-punt Likertschaal (1 = *nooit*, 5 = *vaak*). De adolescentenrapportages over de frequentie van conflicten met hun vaders en moeders hadden een goede betrouwbaarheid op iedere meting (over moeders: $\alpha = .93/ \alpha = .94/ \alpha = .94$; over vaders: $\alpha = .94/ \alpha = .95/ \alpha = .94$). Bij de eerste twee metingen hadden de ouder-rapportages ook een goede betrouwbaarheid (moeders: $\alpha = .93/ \alpha = .94$; vaders: $\alpha = .94/ \alpha = .94$). Bij de derde meting bleven 77 gezinnen deelnemen aan dit project, en namen 232 gezinnen deel aan een nieuwe longitudinale studie. In deze nieuwe studie vulden ouders een verkorte versie van deze vragenlijst in (10 items). De betrouwbaarheid van zowel de lange als de korte versie was goed (moeders: $\alpha = .94$ en .86 vaders: $\alpha = .96$ en .89)¹.

Plan van Analyse

De hypothesen in deze studie werden getoetst met gebruik van vier verschillende longitudinale structurele vergelijkingsmodellen met kruispaden (Figuur 1: “cross-lagged panel models”) in *Mplus* (Muthen & Muthen, 2006). Deze modellen bevatten drie herhaalde metingen van gevoelens van privacyschending bij adolescenten en drie herhaalde metingen van ouder-kind conflict. Elk model bevatte een andere maat voor conflict: vaders over adolescenten, adolescenten over vaders, moeders over adolescenten en adolescenten over moeders. Sekseverschillen op de associaties tussen conflict en gevoelens van privacy schending werden getoetst met multigroep analyses, waarin jongens en meisjes werden vergeleken.

Een Robuuste Maximum Likelihood schattingsmethode werd gebruikt, omdat dit betere schattingen geeft indien data niet helemaal normaal zijn verdeeld (Satorra & Bentler, 1994). Voor elke variabele was maximaal 3.24% van de waarden ($N = 10$) ontbrekend. Omdat het patroon van missende waarden random was (Little MCAR test: $\chi^2(139, N = 309) = 112.88, p = .95$), hebben we alle respondenten kunnen meenemen in de analyses, ook de respondenten die gedeeltelijk ontbrekende waarden hadden (Enders & Bandalos, 2001).

Figuur 1. Longitudinaal structureel vergelijkingsmodel met 3 metingen van ouder-kindconflict en gevoelens van privacyschending.

Resultaten

Beschrijvende Statistiek

Tabel 1 toont de gemiddelden, standaard deviaties en de bivariate correlaties tussen de variabelen. De rapportages van ouders en kinderen over hun conflicten waren steeds positief gecorreleerd binnen de metingen, en deze verbanden waren middelgroot: Correlaties lagen tussen $r = .12$ en $r = .27$ voor conflict met vaders, en tussen $r = .28$ en $r = .34$ voor conflict met moeders. Correlaties tussen vader- en moederrapportages over conflicten lagen tussen $r = .34$ en $r = .38$. Cor-

relaties van kindgerapporteerde conflicten met vaders en moeders waren sterk (tussen $r = .82$ en $r = .86$).

Om hypothesen te toetsen zijn structurele vergelijkingsmodellen gedaan, waaruit drie typen associaties kunnen worden geïnterpreteerd. Ten eerste geven de T1 associaties een maat voor het verband tussen ouder-kindconflict en gevoelens privacyschending op één moment. Ten tweede, kunnen de gecorreleerde veranderingen - de verbanden tussen residuen- worden geïnterpreteerd als het verband tussen relatieve verandering over tijd in conflict en relatieve verandering in percepties van privacyschending. Ten derde zijn er kruispaden van gevoelens van privacyschending naar ouder-kindconflict en van conflict naar privacyschending. Deze paden zijn de longitudinale effecten van een variabele op een andere variabele een jaar later, en zijn gecorrigeerd voor T1 associaties en voor temporele stabiliteit van beide variabelen. Eerst zullen correlaties worden besproken en vervolgens de longitudinale effecten.

T1 Associaties en Gecorreleerde Verandering

Tabel 1 toont de bivariate correlaties tussen de variabelen in deze studie. Het verband tussen privacyschending en ouder-kindconflict was significant en positief op elke meting en varieerde in grootte van $r = .17$ to $r = .37$. Voor elke respondent werd dit verband gevonden (vaders, moeder en adolescenten). Aansluitend hierbij werden significante gecorreleerde veranderingen gevonden in de longitudinale modellen, die in grootte varieerde tussen $.07$ en $.22$ (zie Tabel 1 en 2). Dit laat zien dat een relatieve toename in ouder-kindconflict samenhangt met een relatieve toename in gevoelens van privacyschending.

Voorspelt Privacyschending Ouder-kindconflict en Vice Versa?

De longitudinale kruispaden in Tabel 2 (voor de relatie met vaders) en in Tabel 3 (voor de relatie met moeders) tonen een longitudinaal positief effect van privacyschending op ouder-kind conflict, echter uitsluitend in het tweede interval (van T2 naar T3). Dit longitudinale effect werd gevonden voor adolescenten rapportages over vaders ($\alpha = .18$) en over moeders ($\alpha = .11$), voor vaderrapportages ($\alpha = .14$) en voor moederrapportages ($\alpha = .13$).

De omgekeerde effecten werden echter ook gevonden: Er waren longitudinale positieve effecten van ouder-kindconflict op gevoelens van privacyschending. Bij adolescent-vaderrelaties (Tabel 2) vonden we dit effect in het eerste interval met adolescentenrapportages over conflicten ($\alpha = .14$), maar niet met vaderrapportages. In de modellen met betrekking tot de moeder-kindrelatie vonden we zowel voor adolescentenrapportages als voor moederrapportages dit longitudinale effect op het tweede interval ($\alpha = .10$ en $\alpha = .11$). Het lijkt er dus op dat gevoelens van privacyschending voorspellend zijn voor conflicten en dat conflicten ook voorspellend zijn voor meer gevoelens van privacyschending. Dit laatste effect vond eerder plaats bij vader-kind dan bij moeder-kindrelaties.

Tabel 1. Beschrijvende statistiek en correlaties tussen de variabelen in deze studie.

Variabele	Beschrijvende Statistiek		Correlaties													
	M	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1: T1 Conflict (M)	1.83	.46	-													
2: T2 Conflict (M)	1.81	.51	.65***	-												
3: T3 Conflict (M)	1.93	.61	.57***	.66***	-											
4: T1 Conflict (V)	1.85	.50	.38***	.20***	.17**	-										
5: T2 Conflict (V)	1.76	.48	.29***	.34***	.28***	.65***	-									
6: T3 Conflict (V)	1.94	.63	.27***	.25***	.37***	.31***	.59***	-								
7: T1 Conflict (AM)	1.74	.52	.28***	.24***	.24***	.33***	.18**	.19***	-							
8: T2 Conflict (AM)	1.80	.55	.27***	.34***	.30***	.14*	.13*	.11	.51***	-						
9: T3 Conflict (AM)	1.70	.50	.23***	.27***	.29***	.19***	.22***	.22***	.46***	.65***	-					
10: T1 Conflict (AV)	1.64	.51	.21***	.16**	.18**	.27***	.14*	.12*	.82***	.47***	.44***	-				
11: T2 Conflict (AV)	1.69	.57	.17**	.24***	.22***	.16**	.12*	.15*	.47***	.83***	.59***	.54***	-			
12: T3 Conflict (AV)	1.61	.51	.21***	.25***	.27***	.23***	.22***	.22***	.44***	.64***	.86***	.49***	.68***	-		
13: T1 Privacyschending (AO)	2.22	.60	.22***	.14*	.14*	.20***	.11	.15*	.33***	.24***	.22***	.29***	.19***	.26***	-	
14: T2 Privacyschending (AO)	2.11	.64	.08	.24***	.24***	.05	.17**	.21***	.21***	.35***	.34***	.22***	.30***	.35***	.45***	-
15: T3 Privacyschending (AO)	2.15	.68	.12*	.27***	.37***	.02	.15*	.22***	.17**	.33***	.36***	.15**	.20***	.30***	.37***	.73***

Noot. M = Moeder, V = Vader, AM = Adolescent over Moeder, AV = Adolescent over Vader, AO = Adolescent over beide Ouders. * $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$.

Tabel 2. Longitudinaal structureel vergelijgingsmodel over de relatie tussen adolescenten en vaders

Parameterschatting	Adolescent over Vader						Vader over Adolescent					
	T1-T2			T2-T3			T1-T2			T2-T3		
	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β
Stabiliteitspaden												
Conflict	.57	.06	.53 ***	.61	.06	.67 ***	.64	.05	.66 ***	.55	.08	.42 ***
Privacyschending	.47	.05	.44 ***	.74	.04	.72 ***	.49	.06	.46 ***	.77	.04	.72 ***
Kruispaden												
Privacyschending → Conflict	.01	.05	+.01	.14	.03	.18 ***	-.03	.04	-.03	.14	.05	.14 **
Conflict → Privacyschending	.17	.07	.14 *	-.01	.05	-.10	-.05	.06	-.04	.03	.06	.06
Correlaties:	T1	.10	.02	.33 ***			.06	.02	.20 ***			
	T2	.07	.02	.18 ***			.04	.01	.14 ***			
	T3	.02	.01	.07 *			.03	.01	.07 *			
Modelfit (CFI; TLI; RMSEA)		.98	.94	.09			.99	.96	.07			

Not. B = ongestandaardiseerde waarde, SE = standaardfout, β = gestandaardiseerde waarde. Tussen T1 en T2 was het interval 2 jaar en tussen T2 en T3 was dit 1 jaar. * $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Tabel 3. Longitudinaal structureel vergelijkingsmodel over de relatie tussen adolescenten en moeders

Parameterschatting	Adolescent over Moeder						Moeder over Adolescent					
	T1-T2			T2-T3			T1-T2			T2-T3		
	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β
Stabiliteitspaden												
Conflict	.51	.05	.50***	.57	.05	.64***	.72	.04	.65***	.58	.08	.49***
Privacyschending	.45	.05	.43***	.75	.04	.72***	.48	.05	.46***	.74	.05	.71***
Kruispaden												
Privacyschending → Conflict	.07	.04	.07	.09	.04	.11*	-.00	.04	-.00	.12	.05	.13**
Conflict → Privacyschending	.09	.07	.08	.12	.05	.10*	-.03	.07	-.02	.15	.05	.11**
Correlaties:	T1	.12	.02	.37***			.06	.02	.22***			
	T2	.08	.02	.22***			.06	.01	.19***			
	T3	.03	.01	.09**			.05	.01	.13***			
Modelfit (CFI; TLI; RMSEA)		.99	.96	.07			1.00	1.00	.00			

Noot. B = ongestandaardiseerde waarde, SE = standaardfout, β = gestandaardiseerde waarde. Tussen T1 en T2 was het interval 2 jaar en tussen T2 en T3 was dit 1 jaar.
* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Sekse

Door het vastzetten van paden hebben we getoetst of deze longitudinale effecten verschillend waren voor jongens en meisjes. Geen enkel sekseverschil werd hierbij gevonden. Dit suggereert dat de longitudinale effecten van gevoelens van privacyschending op ouder-kindconflict en van conflict op privacyschending hetzelfde zijn voor jongens en meisjes.

Discussie

In deze studie onderzochten we longitudinale verbanden tussen gevoelens bij adolescenten dat ouders hun privacy schenden en de frequentie van conflicten met vaders en moeders. De resultaten toonden een bidirectioneel proces. Als jongeren vaker het gevoel hadden dat ouders een inbreuk deden op hun privacy, rapporteerden zij en hun beide ouders later hogere niveaus van ouder-kindconflict. Het tegenovergestelde effect vond ook plaats. Een hogere frequentie van ouder-kind conflict voorspelde meer gevoelens van privacyschending over tijd. Jongens en meisjes verschilden hierin niet. Bovendien werden deze verbanden gevonden voor de vader-kind en voor de moeder-kindrelatie, al was de timing iets anders bij vaders en moeders. De betekenis en implicaties van deze resultaten voor theorie en praktijk zullen hier worden bediscussieerd.

Bidirectionele Effecten Tussen Privacyschending en Ouder-Kindconflicten

In de adolescentie verandert er veel in de omgang tussen ouders en jongeren, en privacygrenzen moeten worden aangepast om tegemoet te komen aan de grotere behoefte aan autonomie en privacy van jongeren. Ouders en jongeren hebben echter vaak verschillende ideeën over waar privacy van adolescenten begint en waar het ophoudt. De privacygrenzen moeten dus voortdurend worden onderhandeld in deze levensfase (Collins et al., 1997; Petronio, 1994; Petronio et al., 2004). Conflicten kunnen een belangrijke rol spelen in deze onderhandelingen. Ze zijn mogelijk een middel voor jongeren om aan te kaarten dat er verschillende verwachtingen bestaan over het privédoel.

In lijn der verwachting toonden de resultaten dat percepties van jongeren van privacyschending meer conflicten met ouders voorspelde. Dit werd voor alle respondenten gevonden, maar alleen tussen de 15 en 16 jaar (het tweede interval). Er zijn twee mogelijke verklaringen voor het feit dat we dit verband niet vonden in het eerste interval. We vonden dit verband vooral in de midden-adolescentie, en juist in deze leeftijdsfase zijn jongeren van mening dat ouders niet langer het recht hebben om hun leven en beslissingen te controleren (bijv., Smetana, 1989; Smetana & Asquith, 1994). Het zou echter ook verklaard kunnen worden door het interval van twee jaar tussen de eerste en de tweede meting. Wellicht vinden effecten van gevoelens van privacyschending naar ouder-kindconflict plaats op een korter tijdsinterval. In deze studie konden we deze

mogelijke verklaringen (leeftijd en van duur van tijdsinterval) niet uit elkaar halen. Vervolgonderzoek is daarom noodzakelijk om het idee te toetsen dat conflicten naar aanleiding van privacyschending toenemen van de vroege naar de middenadolescentie.

Resultaten toonden ook dat ouder-kindconflict een voorspeller was van latere gevoelens van privacyschending. Het lijkt dus dat het aangaan van een conflict niet bijdraagt aan een vermindering van gevoelens van privacyschending bij jongeren. Integendeel, als de frequentie van conflicten hoger was, waren de gevoelens van privacyschending op een later moment juist sterker. Een mogelijke verklaring is dat conflicten tussen jongeren en ouders vaak gaan over "wie wat bepaalt"; de ouder of de adolescent (bijv., Smetana, 1989, Smetana & Asquith, 1994) en dus een indicator kunnen zijn van een autonomiestrijd die gaande is. Deze autonomiestrijd kan mogelijk gevoelens van privacyschending oproepen en versterken. Ook zouden de negatieve attributies naar het gedrag van ouders die gerelateerd zijn aan conflicten (bijv., Grace, Kelley, & McCain, 1993; MacKinnon-Lewis, Lamb, Hattie, & Baradaran, 2001) gevoelens van privacyschending kunnen aanwakkeren.

Dit effect van conflicten naar latere gevoelens van privacyschending was bovendien afhankelijk van de informant en het tijdsinterval. Zo werd het verband wel gevonden in het eerste interval met adolescentenrapportages over vader-kindconflict, maar niet met vaderrapportages over deze conflicten. Daarnaast werd dit verband voor adolescentenrapportages over vader-kindconflict gevonden in het eerste interval, en voor moederrapportages en adolescentenrapportages over moeder-kindconflict in het tweede interval. Samenvattend vonden we zowel effecten van gevoelens van privacyschending naar latere conflicten als van conflicten naar latere percepties van privacyschending. Deze laatste verbanden waren iets minder consistent tussen tijdsintervallen en informanten.

Sekseverschillen van Adolescenten

In deze studie vonden we geen duidelijke verschillen tussen jongens en meisjes. De longitudinale verbanden tussen privacyschending en ouder-kindconflict waren identiek. Ook vaders en moeders verschilden niet duidelijk van elkaar, en onze hypothese dat longitudinale effecten tussen gevoelens van privacyschending en conflict sterker zouden zijn voor moeders werd niet ondersteund door de data. Echter, we vonden wel dat de effecten van conflict naar gevoelens van privacyschending eerder plaatsvonden bij vaders dan bij moeders. Het zou kunnen zijn dat de meer intieme en hechte aard van moeder-kindrelaties (in vergelijking met vader-kindrelaties: bijv., Harris & Morgan, 1991; Steinberg & Silk, 2002) deze effecten vertraagt. Mogelijk is het privédoel van jongeren meer toegankelijk voor moeders dan voor vaders (Keijsers et al., 2010b) en daarmee wordt gedrag van moeders minder snel als een inbreuk op privacy gezien. Vervolgonderzoek is nodig om te onderzoeken of dit een verklaring is voor het verschil in timing bij vaders en moeders.

Beperkingen en Implicaties

Deze opzet van de studie had enkele sterke punten, zoals het gebruik van meerdere informanten en het longitudinale design. Er waren echter ook enkele limitaties die we niet onbesproken zullen laten. Ten eerste waren de tijdsintervallen tussen de metingen ongelijk. Daardoor is het onduidelijk of de verschillende bevindingen in de verschillende tijdsintervallen theoretisch kunnen worden verklaard of dat deze verschillende bevindingen het resultaat zijn van deze inconsistenties in dataverzameling (Delsing, Oud, & De Bruyn, 2005). Ten tweede, heeft eerder onderzoek laten zien dat specifieke types van privacyschending samengaan met het opnieuw reguleren van privacygrenzen, bijvoorbeeld door conflict (bijv., Burgoon et al., 1989; Mazur & Hubbard, 2004; Petronio, 1994). Toekomstig onderzoek is dus noodzakelijk om verschillende vormen van privacyschendend gedrag door ouders nader te onderzoeken. Ten derde, hebben we algemene maten voor gevoelens van privacyschending en conflict gebruikt, en kon de inhoud van de kwestie dus niet worden onderzocht in deze studie. Mogelijk zijn de verbanden tussen privacyschending en conflict heel anders als het een kwestie betreft die jongeren privé vinden, maar ouders gevaarlijk, dan als jongeren een kwestie privé vinden, en ouders moreel-conventioneel (Smetana, 1989). Ten vierde waren de longitudinale effecten die we toonden in deze studie relatief klein. Dit kan het resultaat geweest zijn van het design wat we hebben gebruikt, waarbij de longitudinale effecten worden gecorrigeerd voor T1 associaties, stabiliteit, en tegenovergestelde effecten. Hierdoor kan het longitudinale effect in sterkte afnemen (zie voor een discussie: Raaijmakers, Engels, & Van Hoof, 2005).

Een praktische aanbeveling voor ouders, adolescenten en professionals is dat zij conflicten kunnen beschouwen als iets wat een rol speelt in het bijsturen van de verwachtingen van ouders en adolescenten omtrent privacy (Collins et al., 1997; Petronio, 1994; Smetana & Asquith, 1994). Onze resultaten tonen dat het aangaan van conflicten een manier zou kunnen zijn voor jongeren om privacyschending door hun ouders aan te kaarten (Collins et al., 1997; Petronio, 2002). Echter, ondanks dat conflicten in de adolescentie mogelijk een functionele rol spelen in een voortdurend onderhandelingproces over privacyregels, kan het wellicht een minder positieve ervaring zijn voor ouders en jongeren op het moment dat een conflict plaatsvindt. Bovendien suggereren onze resultaten dat conflicten niet bijdragen aan minder, maar eerder aan meer gevoelens van privacyschending. Deze toegenomen percepties van privacyschending kunnen op hun beurt samenhangen met allerhande psychosociale problemen, zoals depressie en delinquentie (Hale et al, in press). Concluderend laat deze studie zien dat er wellicht een functionele rol is voor conflicten omdat het de aandacht kan vestigen op een privacyschendende gebeurtenis of gedrag, maar dat conflicten niet effectief zijn in het verminderen van gevoelens van privacyschending in de toekomst.

Noot

1. Omdat verschillende schalen werden gebruikt hebben we het gemiddelde van moeders die de lange schaal invulden ($M = 1.72$, $SD = .49$) vergeleken met een random substeekproef van 77 moeders die de korte versie invulden ($M = 1.76$, $SD = .55$). Er waren geen significante verschillen, $F(1, 138) = .25$, $p = .62$. Eenzelfde procedure toonde ook geen verschillen tussen vaderrapportages van de langere versie ($M = 1.74$, $SD = .57$) en de kortere versie ($M = 1.90$, $SD = .65$), $F(1, 138) = 2.39$, $p = .13$.

Abstract

Privacy coordination between adolescents and their parents is difficult, as adolescents' changing roles require adjustments to expectations about family boundaries of privacy. Adolescents' perceptions of privacy invasion likely provoke conflicts with parents, but higher levels of conflict may also foster invasion perceptions. This longitudinal study assessed relations between privacy invasion and conflict frequency among adolescents, mothers, and fathers ($N = 309$). Bidirectional relations were present; all reports showed that invasion provoked conflict in later adolescence, but the timing and direction of conflict-to-invasion relations differed between respondents and measurement waves. The findings are discussed in terms of a potential functional role for conflict in drawing attention to discrepant expectations, but also its' ineffectiveness in reducing future feelings of privacy invasion.

Referenties

- Burgoon, J. K., Parrott, R., LePoire, B. A., Kelley, D. L., Walther, J. B., & Perry, D. (1989). Maintaining and restoring privacy through communication in different types of relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, *6*, 131-158.
- Caughlin, J. P., & Petronio, S. (2004). Privacy in families. In A. L. Vangelisti (Ed.), *Handbook of family communication* (pp. 379-412). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Collins, W. A., Laursen, B., Mortensen, N., Luebker, C., & Ferreira, M. (1997). Conflict processes and transitions in parent and peer relationships: Implications for autonomy and regulation. *Journal of Adolescent Research*, *12*, 178-198.
- Crouter, A. C., Bumpus, M. F., Davis, K. D., & McHale, S. M. (2005). How do parents learn about adolescents' experiences? Implications for parental knowledge and adolescent risky behavior. *Child Development*, *76*, 869-882.
- Delsing, M. J. M. H., Oud, J. H. L., & De Bruyn, E. E. J. Assessment of bidirectional influences between family relationships and adolescent problem behavior: Discrete vs. continuous time analysis. *European Journal of Psychological Assessment*, *21*, 226-231
- Fincham, F. D., Beach, S. R. H., Arias, I., & Brody, G. H. (1998). Children's attributions in the family: The children's relationship attribution measure. *Journal of Family Psychology*, *12*, 481-493.
- Grace, N. C., Kelley, M. L., & McCain, A. P. (1993). Attribution processes in mother-adolescent relationships. In W. W., III, Raaijmakers, Q. A. W., Gerlisma, C., & Meeus, W. (2007). Does the level of expressed emotion (LEE) questionnaire have the same factor structure for adolescents as it has for adults?. *Journal of Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *42*, 215-220.

- Hale, W.W., III, Keijsers, L., Klimstra, T., Raaijmakers, Q., Hawk, S.T., Branje, S., Frijns, T., Wijsbroek, S., Van Lier, P., & Meeus, W. (in press). How does longitudinally measured maternal Expressed Emotion affect adolescent antisocial and depressive symptoms? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*.
- Harris, K. M. & Morgan, S. P. (1991). Fathers, sons, and daughters: Differential paternal involvement in parenting. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 531-544.
- Hawk, S. T., Hale, W. W., III, Raaijmakers, Q. A. W., & Meeus, W. (2008). Adolescents' perceptions of privacy invasion in reaction to parental solicitation and control. *Journal of Early Adolescence*, 28, 583-608.
- Keijsers, L., Branje, S., Frijns, T., Finkenauer, C., & Meeus, W. (2010a). Gender differences in keeping secrets from parents in adolescence. *Developmental Psychology*, 46, 293-298.
- Keijsers, L., Branje, S., Van der Valk, I., & Meeus, W. (2010b). Reciprocal effects between parental solicitation, parental control, adolescent disclosure and adolescent delinquency. *Journal of Research on Adolescence*, 20, 88-113.
- Keijsers, L., Frijns, T., Branje, S. J. T., & Meeus, W. (2009). Developmental links of adolescent disclosure parental solicitation and control with delinquency: Moderation by parental support. *Developmental Psychology*, 45, 1314-1327.
- Laird, R. D., Pettit, G. S., Dodge, K. A., & Bates, J. E. (2003). Change in parents' monitoring knowledge: Links with parenting, relationship quality, adolescent beliefs, and antisocial behavior. *Social Development*, 12, 401-419.
- Laufer, R. S., & Wolfe, M. (1977). Privacy as a concept and a social issue: A multidimensional developmental theory. *Journal of Social Issues*, 33, 22-41.
- Laursen, B. (1993). The perceived impact of conflict on adolescent relationships. *Merrill Palmer Quarterly*, 39, 535-550.
- Laursen, B., & Collins, W. A. (2004). Parent-child communication during adolescence. In A. L. Vangelisti (Ed.), *Handbook of family communication* (pp. 333-348). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- MacKinnon-Lewis, C., Lamb, M. E., Hattie, J., & Baradaran, L. P. (2001). A longitudinal examination of the associations between mothers' and sons' attributions and their aggression. *Development and Psychopathology*, 13, 69-81.
- Mazur, M. A., & Hubbard, A. S. E. (2004). Is there something I should know? Topic avoidant responses in parent-adolescent communication. *Communication Reports*, 17, 27-37.
- Muthen, B. O., & Muthen, L. K. (2006). *Mplus user's guide. Fourth edition*. Los Angeles, CA: Muthen & Muthen.
- Newell, P. B. (1995). Perspectives on privacy. *Journal of Environmental Psychology*, 15, 87-104.
- Parke, R. D., & Sawin, D. B. (1979). Children's privacy in the home: Developmental, ecological, and child-rearing determinants. *Environment and Behavior*, 11, 87-104.
- Petronio, S. (1994). Privacy binds in family interactions: The case of parental privacy invasion. In W.R.E. Cupach & B.H.E. Spitzberg (Eds.), *The dark side of interpersonal communication* (pp. 241-257). Hillsdale, NJ, England: Lawrence Erlbaum Assoc.
- Petronio, S. (2002). *Boundaries of privacy: Dialectics of disclosure*. SUNY series in communication studies. Albany, NY: SUNY Press
- Petronio, S., Jones, S., & Morr, M.C. (2004). Family privacy dilemmas: Managing communication boundaries within family groups. In L. R. Frey (Ed.), *Group communication in context: Studies of bona fide groups* (pp. 23-55). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Raaijmakers, Q. A. W., Engels, R. C. M. E., & Van Hoof, A. (2005). Delinquency and moral reasoning in adolescence and young adulthood. *International Journal of Behavioral Development*, 29, 247-258.

- Satorra, A., & Bentler, P. M. (1994). Corrections to test statistics and standard errors in covariance structure analysis. In A. Von Eye & C. C. Clogg (Eds.), *Latent variables analysis: Applications for developmental research* (pp. 399-419). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Smetana, J. G. (1989). Adolescents' and parents' reasoning about actual family conflict. *Child Development, 60*, 1052-1067.
- Smetana, J. G., & Asquith, P. (1994). Adolescents' and parents' conceptions of parental authority and personal autonomy. *Child Development, 65*, 1147-1162.
- Steinberg, L., & Silk, J. S. (2002). Parenting adolescents. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting, Vol. 1: Children and parenting* (pp. 103-133). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Vangelisti, A. L., & Caughlin, J. P. (1997). Revealing family secrets: The influence of topic, function, and relationships. *Journal of Social and Personal Relationships, 14*, 679-705.
- Wolfe, M., & Laufer, R. (1974). The concept of privacy in childhood and adolescence. In S. Margulis (Ed.), *Privacy* (pp. 29-54). Stony Brook, NY: Environmental Design Research.
- Youniss, J., & Smollar, J. (1985). *Adolescent relations with mothers, fathers, and friends*. Chicago, IL: University of Chicago Press.